ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

COĞRAFYA 12

Ünite

BEŞERÎ SİSTEMLER

Konu

- Dünyada ve Türkiye'de Ticaret

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr

4. SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1	Ticaret; kişi ya da toplumların kazanç sağlamak amacıyla bir yerden bir yere taşıdıkları her türlü ham ya da işlenmiş mal, hizmet, yiyecek içecek gibi şeylerin alım satımını ve değiş tokuşunu kapsayan ekonomik bir etkinliktir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
2	Eski çağlarda insanlar, üretim faaliyetlerine başladıklarında ellerindeki ihtiyaç fazlası ürünleri gereksinim duydukları başka ürünlerle değiş tokuş ederek ticaretin başlamasını sağlamışlardır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
3	Ticaretteki en büyük değişim, Batı Avrupa'da Sanayi Devrimi'nden sonra gerçekleşmiştir. Buhar gücüyle çalışan makinelerin icadıyla seri üretime geçilmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
4	Ticaretin gelişmesindeki önemli hususlardan biri de nüfus yoğunluğudur. Ticari faaliyetlerde arz (üreticinin piyasaya sürdüğü ürün miktarı) ve talep (istem) son derece önemlidir. Arz ve talebin çokluğu ürün miktarını ve çeşitliliğini önemli ölçüde etkiler.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
5	Dünyada ticaretin ve sanayinin yoğun olduğu bölgeler vardır. Bu bölgelerdeki ve bölgeler arasındaki alım satım faaliyetleri dünyada bir ticaret ağını ortaya çıkararak küresel ekonominin temel dinamiğini oluşturmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
6	Dünya ticaretinde söz sahibi bölgeler; gıda, enerji, tarım, otomobil, maden ürünleri ve hizmet gibi sektörlerin imal ettiği her türlü ürünü küresel pazarda en hızlı ve güvenli şekilde tüketiciyle buluşturur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
7	Uzak Doğu Ticaret Bölgesi, Tayvan, Singapur, Japonya gibi ülkelerin bulunduğu, ekonomik büyümenin çok hızlı olduğu ticaret bölgesidir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

8	1994 yılında Avrupa Birliği adını alan ve 27 üye ülkeden oluşan AB, dünya nüfusunun yaklaşık %5,7'sini temsil etmesine rağmen dünyanın en büyük siyasi ve ekonomik örgütlenmesidir.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
9	Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi, 1 Ocak 1994'te ABD, Kanada ve Meksika tarafından üye ülkeler arasındaki gümrük vergileri gibi ticari engellerin kaldırılması amacıyla kurulmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
10	Güney Ortak Pazarı (MERCOSUR), birliğe üye Güney Amerika ülkeleri arasında serbest ticaret dolaşımını ve gümrük birliğini içeren ticari bir ortaklıktır.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
11	Ülkemizde iç ticaretin hareketli bir yapıya sahip olmasında; iklim çeşitliliğine bağlı olarak yetişen farklı tarım ürünleri, büyük ve küçükbaş hayvancılık yapılan alanların farklı yerlerde olması, balıkçılığın yapıldığı kıyı kentlerinden denize kıyısı olmayan bölgelere deniz mahsullerinin ulaşımı, nüfusun ve sanayi tesislerinin farklı dağılımı, madenlerin çıkarıldığı ve işlendiği yerlerdeki farklılık, gelişmiş ulaşım ağı, pazarlama ve reklamcılık faaliyetlerindeki değişim ve gelişim gibi sebepler etkilidir.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
12	İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Bursa ve Gaziantep gibi büyük şehirlerimiz hem üretim hem de tüketim merkezleridir.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
13	Antalya, Bodrum, Çeşme, Fethiye, Kuşadası, Bozcaada gibi turistik şehir ve kasabalar, özellikle turizm sezonunda hem yerli hem de yabancı turistler tarafından tercih edilen önemli tüketim alanlarıdır.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
14	E-ticaret; özel olarak oluşturulmuş sistemler yoluyla Genel Ağ üzerinden verilen veya alınan siparişler ile mal ve hizmetleri alıp satma işlemidir.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan

15 Anadolu'nun üç kıta arasında yer alması, önemli boğaz ve denizlere sahip olması bu topraklara hâkim olan Hititlerden Bizanslılara, Selçuklulardan Osmanlı'ya pek çok medeniyetin ekonomik ve siyasi gücü elinde bulundurmasını sağlamıştır. Bu topraklar üzerinden geçen Kral Yolu, İpek Yolu ve Baharat Yolu gibi önemli tarihî yollar Anadolu'ya hükmeden devletleri dönemin siyasi gücü yapmıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

16 Günümüzde de önemli bir ulaşım potansiyeline sahip Anadolu toprakları, çağın vazgeçilmez enerji kaynakları olan petrol ve doğal gaz boru hatlarının geçiş sahasıdır. Ülkemiz geçmişte olduğu gibi günümüzde ve gelecekte de jeopolitik konumu gereği ticaretin kavşak noktası olmaya devam edecektir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

17 Türkiye'de seksenli yılların ilk yarısından itibaren ticarette dışa dönük bir politika izlenmeye başlanması, dış ticaret hacminde önemli bir büyüme sağlamıştır. Küreselleşen ekonominin sunduğu fırsatlar, Türkiye'nin konumu, rekabet potansiyeli olan ürünlerin varlığı ve Türkiye'nin nüfusu dış ticaret hacmini artırmıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

18 Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin ihracatında ham madde ve tarımsal ürünler önemli bir yer tutarken bugün ihracatımızın çok büyük bir kısmını imalat sanayisi oluşturmaktadır. Geçmişten bugüne dış ticaret, hem ihracat hem de ithalat bakımından hızla artmış, tarım ürünlerinin yerini sanayi ürünleri almıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
0 - 22	23 - 27	28 - 36	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10. maddelerin konu özeti

11-12-13-14. maddelerin konu özeti

15-16. maddelerin konu özeti

17-18. maddelerin konu özeti

Eşleştirme

Verilen bilgiler ile dünya ticaretine yön veren bölge veya kuruluşları doğru olarak eşleştiriniz.

1. Maastricht Antlaşması'yla tek para ve bayrak kullanımı, sınırların kaldırılması ve askerî güçte birlik için kurulmuştur. ( )
2. Vergilerin sıfırlanması ve gümrük birliği sağlanması amacıyla ABD, Kanada ve Meksika tarafından kurulmuştur. ( )
3. Kolombiya, Şili ve Bolivya gibi Güney Amerika ülkelerince ticaret ve gümrük birliği sağlamak amacıyla kurulmuştur. ( )
4. Tayvan, Singapur, Japonya gibi ülkelerin bulunduğu, ekonomik büyümenin çok hızlı olduğu ticaret bölgesidir. ( )
5. Kuzey Amerika Kıtası'nda ticaret hacmini %75 oranında artıran, kıtada ekonomik ve toplumsal istikrarı sağlayan bölgedir. ( )
6. 26 Mart 1991 tarihinde kurulan, birliğe üye ülkeler arasında serbest ticareti ve gümrük birliğini içeren ticari ortaklıktır. ( )
7. Dünya ticaretindeki %25,5'lik oranıyla "Asya Kaplanları" olarak bilinen ülkelerle, ticarette hızlı yükselişteki bölgedir. ( )
8. Merkezini Almanya, Fransa gibi ülkelerin oluşturduğu, dünya ticaretindeki payı en fazla olan bölgedir. ( )

A. Avrupa Birliği (AB)

B. Güney Ortak Pazarı (MERCOSUR)

C. Uzak Doğu Ticaret Bölgesi

Ç. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (NAFTA)

Boşluk Doldurma

Aşağıdaki kelimeleri verilen ifadelerdeki boşluklara doğru olarak yazınız.

Çeşme	Ham	Fındık	Ticaret	Singapur
İpek	İklim	Doğu	Güney	Değiş
Kümes	İhracat	Dış	Üretim	Avrupa Birliği
Siber	Sanayi	Meksika	Kömür	Avrupa

1. Ticaret, kazanç sağlamak amacıyla bir yerden bir yere taşınan her türlü ..... ya da işlenmiş mal, hizmet, yiyecek içecek gibi şeylerin alım satımını ve değiş tokuşunu kapsayan ekonomik bir etkinliktir.
2. İhtiyaç fazlası ürünlerin gereksinim duyulan başka ürünlerle ..... tokuş edilmesi ticaretin başlamasını sağlamıştır.
3. Ticaretteki en büyük değişim, Batı Avrupa'da ..... Devrimi'nden sonra, buhar gücüyle çalışan makinelerin icadıyla ve seri üretime geçilmesiyle başlamıştır.
4. Dünya ticaretinin yaklaşık %32'si ....., %25'i Uzak Doğu Ticaret Bölgesi, %15'i Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (NAFTA) ülkeleri tarafından gerçekleştirilir.
5. "Asya Kaplanları" olarak bilinen Tayvan, ..., Hong Kong ve Güney Kore Doğu Asya ticaretindeki hızlı yükselişe ciddi bir ivme kazandırmıştır.
6. Avrupa Birliği'nin temeli 1951'de "Avrupa ..... ve Çelik Topluluğu"nun kurulması ile atılmıştır.
7. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi, ABD, Kanada ve ..... tarafından üye ülkeler arasındaki gümrük vergileri gibi ticari engellerin kaldırılması amacıyla kurulmuştur.
8. MERCOSUR, birliğe üye ..... Amerika ülkeleri arasında serbest ticaret dolaşımını ve gümrük birliğini içeren ticari bir ortaklıktır.
9. Ülkemizdeki ..... çeşitliliğine bağlı olarak yetişen farklı tarım ürünleri, Türkiye'de iç ticaretin hareketli bir yapıya sahip olmasına neden olmuştur.
10. Türkiye'de ..... hayvancılığı nüfusun yoğun olduğu büyük şehirlerin çevresinde yapılır.
11. İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Bursa ve Gaziantep gibi büyük şehirlerimiz hem ..... hem de tüketim merkezleridir.
12. Maden rezervlerine (Zonguldak kömür havzası) ya da büyük sanayi tesislerine (Adapazarı çevresi) sahip olan bölgelerde ulaşım ve ..... gelişmiştir.
13. Antalya, Bodrum, ..., Fethiye, Kuşadası, Bozcaada gibi turistik şehir ve kasabalar, özellikle turizm sezonunda hem yerli hem de yabancı turistler tarafından tercih edilen önemli tüketim alanlarıdır.
14. Karadeniz'de ..... ve çay, Akdeniz'de turunçgiller, Ege'de üzüm ve incir gibi ürünler yetiştikleri alanların ticari potansiyelini etkileyen tarımsal ürünlerdir.
15. Sanal ortamda kanunlara aykırı olarak gerçekleşen ve suç olarak tanımlanabilen her türlü eyleme ..... suç denir.
16. Kral Yolu, ... Yolu ve Baharat Yolu gibi önemli tarihî yollar Anadolu'ya hükmeden devletleri dönemin siyasi gücü yapmıştır.
17. Anadolu toprakları, coğrafi konumu itibariyle ..... ile batı arasındaki bağlantıyı sağlayan bir köprü niteliğindedir.
18. Çin'den başlayarak Anadolu ve Akdeniz'e, oradan da .....'ya bağlanan İpek Yolu ipek dokumacılığının dünyaya açılan kapısı olmuştur.
19. Bir ülke içerisinde üretilen her türlü mal ve hizmetin başka ülkelere satılmasına dış satım (.....), yabancı ülkelerden satın alınan her türlü mal ve hizmete ise dış alım (ithalat) denir.
20. Türkiye'nin kovnumu, rekabet potansiyeli olan ürünlerin varlığı ve Türkiye'nin nüfusu ..... ticaret hacmini artırmıştır.

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Geçmişten günümüze ticaret; insanların ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi etkileşimlerine katkıda bulunan önemli bir olgudur. Ticaret kişi ya da toplumların kazanç sağlamak amacıyla bir yerden bir yere taşıdıkları her türlü ham ya da işlenmiş mal, hizmet, yiyecek içecek gibi şeylerin alım satımını ve değiş tokuşunu kapsayan ekonomik bir etkinliktir.

Buna göre ticaret faaliyetinin ortaya çıkmasında;

I. Üretimin artması
II. Avcılık ve toplayıcılık
III. Ulaşımın gelişmesi
IV. Toprağın işlenmesi

gibi unsurlardan hangileri daha etkili olmuştur?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

2. Ticari faaliyetlerde arz, yani üreticinin piyasaya sürdüğü ürün miktarı ve talep son derece önemlidir. Arz ve talebin çokluğu ürün miktarını ve çeşitliliğini önemli ölçüde etkiler. Ayrıca üretilen her türlü ürünün tüketiciyle buluşması; kara, hava, demir ve deniz yollarındaki hızlı ve güvenli taşımacılıkla mümkündür.

Buna göre, ticaretin gelişmesinde önemli görülen faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Teknoloji ve sermaye
B) Sermaye ve sanayi
C) Nüfus ve ulaşım
D) Teknoloji ve ulaşım
E) Nüfus ve pazar

3. Dünyada ticaretin ve sanayinin en yoğun olduğu bölgeler vardır. Bu bölgelerdeki ve bölgeler arasın-daki alım satım faaliyetleri dünyada bir ticaret ağını ortaya çıkararak küresel ekonominin temel dinamiğini oluşturmuştur.

Verilenlerden hangisi yukarıda bahsedilen alanlardan biri <u>değildir</u>?

A) Afrika Sahel bölgesi
B) Uzak Doğu Ticaret Bölgesi
C) Güney Ortak Pazarı
D) Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi
E) Avrupa Birliği

4. Aşağıdaki grafikte bölgelerin dünya ticaretindeki payları verilmiştir.

Buna göre grafikte payı yüksek olan bölgelerin genel özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi <u>yer almaz</u>?

A) Petrol ve doğal gaz üretiminde ön sıralardadır.
B) Uluslararası ticaret gelişmiştir.
C) Hızlı ve güvenli ticaret merkezleridir.
D) Küresel ekonomiye yön veren alanlardır.
E) Teknoloji ve ulaşım imkânları gelişmiştir.

5. Aşağıdaki haritada uluslararası ticaret örgütleri renklendirilerek gösterilmiştir.

Bu uluslararası ticaret örgütleri aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

A) Güney Ortak Pazarı
Avrupa Birliği
Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi

B) Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi
Güney Ortak Pazarı
Avrupa Birliği

C) Avrupa Birliği
Güney Ortak Pazarı
Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi

D) Güney Ortak Pazarı
Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi
Avrupa Birliği

E) Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi
Avrupa Birliği
Güney Ortak Pazarı

6. Türkiye'de aşağıda verilen illerden hangisinde ticaret daha fazla gelişmiştir?

A) Nevşehir B) Bursa C) Malatya D) Sivas E) Ordu

7. · Vergilerin sıfırlanması ve gümrük birliği sağlanması amacıyla ABD, Kanada ve Meksika tarafından kurulmuştur.
· Tayvan, Singapur, Japonya gibi ülkelerin bulunduğu, ekonomik büyümenin çok hızlı olduğu ticaret bölgesidir.
· Kolombiya, Şili ve Bolivya gibi Güney Amerika ülkelerince ticaret ve gümrük birliği sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Yukarıda;

I. Uzak Doğu Ticaret Bölgesi
II. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi
III. Güney Ortak Pazarı
IV. Avrupa Birliği
V. Bağımsız Devletler Topluluğu

gibi ticaret bölgelerinden hangilerine ait bilgi verilmemiştir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve V E) IV ve V

8. 1 Ocak 1994'te üye ülkeler arasındaki gümrük vergileri gibi ticari engellerin kaldırılması amacıyla kurulmuştur. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi'nin amaçlarından biri Kuzey Amerika Kıtası'nda ekonomik ve toplumsal istikrarın sağlanmasıdır. Yürürlüğe girdikten sonra Kuzey Amerika'nın ticaret hacmini %75 oranında artıran NAFTA, bölgede önemli bir pazar oluşturarak ticaret hacmini genişletmiştir.

Buna göre;

· Amerika Birleşik Devletleri
· Almanya
· Kanada
· Meksika
· Brezilya

Ülkelerinden kaç tanesi Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi'ne üye ülkedir?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

9. Aşağıda verilenlerden hangisi Türkiye'de iç ticaretin hareketli bir yapıda olmasının nedenlerinden <u>değildir</u>?

A) Farklı tarım ürünlerinin yetiştirilmesi

B) Nüfusun ve sanayi tesislerinin dağılımındaki farklılık

C) Ulaşım ağı ve sistemlerinin gelişmesi

D) Pazarlama ve reklamcılık faaliyetlerindeki gelişim

E) Ulaşım ağlarının genel olarak doğu batı yönünde uzanması

10.
- Buğday, zeytin, çay gibi ürünler üretim bölgelerinden Türkiye'nin geneline dağıtılır.
- Türkiye'de, balık ihtiyacının büyük bölümü Karadeniz'den; kırmızı et ihtiyacının büyük bölümü doğu ve iç bölgelerden karşılanır.
- Türkiye'de, tekstil, dokuma, deri, madencilik, kimya, petrol ürünleri, otomotiv, orman ürünleri ve taşa toprağa bağlı sanayi ürünleri farklı bölgelerde üretilir.

Türkiye ekonomisine ait verilen bilgilerden çıkarılabilecek en genel yorum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarımsal istihdam fazladır.

B) İç ticaret gelişmiştir.

C) Mevsimlik göç fazladır.

D) Turizm çeşitlidir.

E) İthalat oranı azalmaktadır.

11. Büyük şehirlerimiz hem üretim hem de tüketim merkezleridir. Bu iller; dış alım ve dış satımın gerçekleştiği, gelen malların tüm ülkeye dağıtıldığı büyük ölçekli ticaret merkezleridir. İç ticaretin çok büyük bir bölümü bu iller içinde gerçekleşir. Bu illerde ticaretin yanı sıra sanayi, finans ve borsa faaliyetleri ayrıca tarihî turizm varlıklarıyla turizm faaliyetleri de gelişmiştir.

Aşağıda verilenlerden hangisi, yapılan açıklamadaki illere <u>daha fazla</u> örnek oluşturur?

A) İstanbul B) Tokat C) Ardahan D) Muğla E) Kütahya

12. E-ticaret; özel olarak oluşturulmuş sistemler yoluyla Genel ağ üzerinden verilen veya alınan siparişler ile mal ve hizmetleri alıp satma işlemidir. E-ticaret, hayatı kolaylaştırmasının yanında birtakım riskleri de beraberinde getirir.

Aşağıdakilerden hangisi güvenli sanal alışverişte risklere karşı alınacak önlemler arasında <u>yer almaz</u>?

A) Alışveriş yapacağınız sitenin güvenilirliğiyle ilgili ön araştırma yapmak.

B) Alacağınız ürün hakkında önceden fiyat araştırması yapmak.

C) Alışveriş sonunda fatura bilgilerini e-posta adresinize göndermek ya da bir nüshasını kopyalamak.

D) Ürün teslimi, iade ve satış sonrası hizmetler konusunda bilgi sahibi olmak.

E) Alışverişlerinizi kişisel değil ortak bilgisayarlardan yapmak.

13. I. Anadolu'yu baştan başa geçen ve İran'a kadar uzanan İlk Çağ'ın en önemli ticaret yollarının başında gelmektedir.

II. Orta Çağ'da Çin'den Avrupa'ya uzanan, Çin'de ve Türkistan'da üretilen ürünleri Orta Doğu ve Avrupa pazarlarına ulaştıran dönemin en önemli ticaret yollarından biridir.

III. Hindistan'da üretilen çeşitli baharatların Avrupa pazarlarına ulaştırıldığı, Hindistan'dan Avrupa'ya uzanan Orta Çağ'ın en önemli ticaret yollarından biridir.

Bilgilerin ait olduğu ticaret yolları sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	Baharat Yolu	İpek Yolu	Kral Yolu
B)	İpek Yolu	Baharat Yolu	Kral Yolu
C)	Kral Yolu	İpek Yolu	Baharat Yolu
D)	Baharat Yolu	Kral Yolu	İpek Yolu
E)	Kral Yolu	Baharat Yolu	İpek Yolu

Aşağıda verilen bilgilerden yararlanarak soruları cevaplayınız.

TÜRKİYE'DE İHRACAT

Türkiye'nin dış ticaret hacmi hızla artarken ticarete konu olan ürün gruplarının bu ticaretteki oranları da hızla değişmiştir. Türkiye'nin ihraç ettiği başlıca ürünlerin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde ihraç ürünü çeşitliliğinin oldukça fazla olduğu görülür.

2020'de en çok ihracat yapılan ilk on ülke içinde ilk sırada % 9,4'lük pay ve 15.975 milyon dolar ihracat değeri ile Almanya yer almıştır. Almanya'yı % 6,6'lık pay ile Birleşik Krallık, % 6,0'lık pay ile ABD izlemiştir.

Türkiye'de İthalat:

Türkiye'nin dış ticaretinde ithalat giderleri fazladır. Bunun en önemli nedeni Türkiye'de yeterince bulunmayan petrol ve doğal gazın ithal edilmesidir.

2020'de en fazla ithalat yapılan ilk on ülke içinde ilk sırayı 23.020 milyon dolar ve % 10,5'lik pay ile Çin almıştır. Çin'i % 9,9'luk pay ile Almanya, % 8,1'lik pay ile Rusya Federasyonu izlemiştir.

1. **Türkiye'nin dış ticaretteki gelişim sürecini, 1980 öncesi ve sonrası olmak üzere iki ana döneme ayırdığımızda, özellikle 1980'den sonra Türkiye'de dış ticaret hacminin artışının nedenlerini açıklayınız?**

.....
.....
.....

2. **Türkiye'de ihracatta tarım ve sanayi ürünlerinin payının değişimini açıklayınız.**

.....
.....
.....

3. **Türkiye'nin ihracatında yer alan ürünleri yazınız.**

.....
.....
.....

4. **Türkiye petrol ve doğal gaz ihtiyacını öncelikle hangi ülkelerden karşılar?**

.....
.....
.....

5. **Türkiye'nin 2020 yılında en çok ithalat ve ihracat yaptığı ilk üç ülkeyi yazınız.**

	İthalat	İhracat
1		
2		
3		

Aşağıdaki infografik görselden yararlanarak soruları cevaplayınız.

1. YÖNERGE: Küresel ticaret, ekonomik açıdan kalkınmış bölgeler arasında gerçekleşir. Bu tür ülkeler, aynı zamanda küresel ticaretin de en büyük pazarı konumundadır.

Dünya Ticaret Ağları

1. **Dünyanın en büyük ticaret merkezleri nerelerdir? Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan faktörler nelerdir?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. **Batı Avrupa'nın diğer bölgelerle olan ticari ilişkilerinin yoğunluğu nasıldır? Açıklayınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. YÖNERGE: Ham petrolün rafine edilmesiyle çok değerli ürünler elde edilir. Bunlardan bazıları; rafineri yakıt gazı, sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG), jet yakıtı, kalorifer yakıtı, asfalt, madeni yağ vb.dir. Ham petrolün arıtımı ile ikincil ürünler de elde edilmektedir. Ayrıca sayılan ürünlerin bir kısmı, petro-kimya sanayilerinde girdi veya destek ürünü olarak kullanılmaktadır. Petrol, herhangi bir maden olmanın ötesinde uluslararası siyasi ve ekonomik stratejilerin şekillenmesinde de önemli bir kaynak olmuştur. TPAO sektör raporuna göre dünya petrol tüketiminde ilk sıralarda Asya-Pasifik, Kuzey Amerika ve Avrupa; alt sıralarda ise Afrika, Orta ve Güney Amerika ile Orta Doğu yer almaktadır.

2009-2018 Yılları Arasında Bölge Bazında Dünya Petrol Üretimi

1. **Petrol üretimine katkısı düşük olmasına rağmen dünya ticaretinde önemli yeri olan bölgeler hangileridir? Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan faktörleri açıklayınız.**

.....

.....

.....

2. **Dünya ticaretine konu olan ham maddelerin başında petrolün gelmesinin sebepleri nelerdir? Açıklayınız.**

.....

.....

.....

3. **Petrol tüketimi ve üretimi açısından Asya-Pasifik ve Orta Doğu bölgelerini kıyaslayınız. Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan faktörleri açıklayınız.**

.....

.....

.....

Sınıflandırma

Aşağıdaki ülkeleri, Türkiye'nin 2020 yılı ihracat ve ithalat değerlerine göre verilen şemaya doğru olarak yazınız. (Not: Bazı ülkeler ihracat ve ithalat sıralamasında da yer almaktadır.)

Almanya	Irak	İspanya	Birleşik Arap Emirlikleri	Çin
Hollanda	İsviçre	İsrail	İtalya	Fransa
	Amerika Birleşik Devletleri	Birleşik Krallık	Rusya Federasyonu	

TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİ

2020 yılı ihracat değerlerine göre yapılan sıralamda, ilk 10'da yer alan ülkeler	2020 yılı ithalat değerlerine göre yapılan sıralamda, ilk 10'da yer alan ülkeler

Aşağıdaki soruyu haritayı inceleyerek cevaplayınız.

1. **Tarihi ticaret yolları olan İpek ve Baharat yollarının genel güzergâhlarını harita üzerinde çizerek gösteriniz.**

2. **İpek ve Baharat yollarının ticari öneminin azalmasında etkili olan Ümit Burnu'nun keşfedilmesi ile açık sularda oluşan yeni ticaret güzergâhını haritada işaretleyerek gösteriniz.**

3. Coğrafi Keşiflerden sonra konumsal önemini kaybeden Akdeniz, Basra Körfezi ve Kızıldeniz, 1869'dan itibaren Süveyş Kanalı'nın ulaşıma açılmasıyla tekrar önem kazanmıştır. Süveyş Kanalı sayesinde Hint Okyanusu ile Atlas Okyanusu arasında yapılan deniz ticaret yolu büyük oranda kısalmış ve bölge stratejik konumunun sağladığı avantajlara yeniden kavuşmuştur.

   Harita üzerinde Süveyş Kanalı'nın konumunu gösteriniz.

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

SOLDAN SAĞA

3. Anadolu'yu baştan başa geçen ve İran'a kadar uzanan tarihi ticaret yolu
5. Şehirlerde belirli yerlerde kurulan, kırsal kesimden gelen ürünler ile şehirde üretilen ihtiyaç maddelerinin alınıp satıldığı yer
6. Orta Çağ'da Çin'den Avrupa'ya uzanan tarihi ticaret yolu
9. Ülkeler arasındaki mal ve hizmet alış verişi
11. İhracat gelirlerinin ithalat giderlerini karşılama oranı
13. Baharat Yolu ile ürettiği çeşitli baharatları Avrupa pazarlarına taşınan ülke
15. Türkiye'nin ihracatında birinci sırada yer alan ülke
17. Ülke sınırları içinde gerçekleşen ticari faaliyetler
18. Kırsal bölgelerde belirli bir merkezde senede bir kurulan, birkaç gün süren, alışveriş ve eğlence etkinlikleri
19. Mal ve hizmetlerin başka bir ülkeye satılması

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Ticari malların küçük miktarlarda alınıp satılması
2. Almanya, Fransa gibi ülkelerin içinde yer aldığı büyük ticaret merkezi
4. Güney Amerika'da 1991 yılında kurulmuş Güney Ortak Pazarı'nın kısa yazılışı
7. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması kısa yazılışı
8. Ülkelerin ihracat gelirleri ile ithalat giderlerinin toplamı
10. Kazanç sağlamak amacıyla ekonomik değeri olan mal ve hizmetlerin alınıp satılması faaliyeti
12. Türkiye'nin ihracatında payı en fazla olan sektör
14. Bir ülkenin başka bir ülkeden mal ve hizmet satın alması
16. Çin, Japonya ve Güney Kore'nin yanı sıra Endonezya, Malezya, Tayland, Filipinler, Singapur, Brunei, Vietnam, Laos, Myanmar ve Kamboçya'nın üye olduğu Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Kelime Avı

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden istenilen kelimeyi bulunuz. Numaralı kutulardaki harflerden anahtar kelimeye ulaşınız.

1. Ürünün piyasaya sürülmesi	ZRA	30 39
2. İpek Yolu'nun doğudaki başlangıcı	NÇİ	10
3. Alış veriş	TTEAİRC	17 37 40
4. Güney Ortak Pazarı	ORRCEMSU	5
5. NAFTA üyesi ülke	ADANKA	18 46 4 38
6. Güney Ortak Pazarı ülkesi	ZBLERAİY	26 44
7. Ülke içi alım satım	İTTEÇARCİ	11
8. Doğu Karadeniz'in ticari ürünü	ÇYA	21 42
9. Sergi, geçici alışveriş sahası	YAPIRAN	8 48
10. Alım satım yapılan alan	APARZ	31
11. Sanal alışveriş	CRETTAEİ	41 28
12. Sanal ortamda kanunlara aykırılık	UBİSERÇS	32 47 27 7
13. Anadolu İran arasındaki ticari yol	KOLYLUAR	6 13 45 9
14. Baharat Yolu	İİTNSADHN	33 34 36 22 35
15. İthalat	LAIMDŞI	16
16. Ülkeler arası alım satım	TİCRTŞEIDA	23
17. Ekonomik ayrıcalık	GELBSTÖSERBE	29 19
18. Komşu iki ülke ticareti	CTRSİİİTERAN	3
19. En fazla ihracat yapılan ülke	NAALAYM	24 1
20. Gelirlerin giderleri karşılaması	NEEGD	14 25
21. Dünya ticareti	REEMEİÜSOKNOLK	20 12 15 2 43

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 ' 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

22 23 24 25 26 27 28 : 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. A 2. Ç 3. B 4. C 5. Ç 6. B 7. C 8. A

BOŞLUK DOLDURMA

1. Ham 2. Değiş 3. Sanayi 4. Avrupa Birliği 5. Singapur 6. Kömür 7. Meksika
8. Güney 9. İklim 10. Kümes 11. Üretim 12. Ticaret 13. Çeşme 14. Fındık
15. Siber 16. İpek 17. Doğu 18. Avrupa 19. İhracat 20. Dış

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. B 2. C 3. A 4. A 5. D 6. B 7. E 8. C 9. E 10. B 11. A 12. E 13. C

AÇIK UÇLU SORULAR

1. Türkiye'de 1980 sonrasında serbest piyasa ekonomisine geçiş politikaları uygulanmaya başlandı. Bu politikalar çerçevesinde korumacı tedbirlerin kısmen azaltılması ve bu sayede dış ticaretin artırılması amaçlandı. Bu amaçla gümrük vergileri düşürüldü, yabancı yatırımlara izin verildi ve sanayi mamulleri ihracatına önem verildi. Böylece dış ticaret hacmi hızla artmaya başladı.

2. Türkiye'nin sanayileşmesine bağlı olarak toplam ihracatın içinde tarım ürünlerinin payı azalırken sanayi mamullerinin payı hızla artmıştır.

3. Türkiye'nin ihracatında otomotiv, makine, elektrikli cihazlar, tekstil ürünleri, kıymetli süs eşyaları ve metal eşyalar önde gelir. Türkiye'nin toplam ihracatında kuru meyve ihracatı önemli bir yere sahip olmakla birlikte; başta Rusya olmak üzere Avrupa ülkeleri ve birçok Orta Doğu ülkesine yaş sebze ve meyve ihracatı da yapılmaktadır. Ayrıca çeşitli madenler, orman ürünleri, deri ürünleri, işlenmiş gıda maddeleri gibi çeşitli ürünler de ihraç edilen ürünler arasında yer alır.

4. Türkiye bu ihtiyacını yakın bölgesindeki Rusya, Irak, Azerbaycan, Suudi Arabistan, Katar gibi ülkelerden sağlar.

5.

	İthalat	İhracat
1	Çin	Almanya
2	Almanya	Birleşik Krallık
3	Rusya Federasyonu	Amerika Birleşik Devletleri

BECERİ TEMELLİ

1. YÖNERGE

1. Batı Avrupa, Kuzey Amerika, Güney Doğu Asya ve Japonya. Bu bölgelerde üretim ve tüketimin fazla olması, küreselleşen dünyayla birlikte iletişim, reklamcılık ve ulaşımın gelişmesi gibi faktörler ticaretin gelişmesini sağlamıştır.

2. Kuzey Amerika ve Güney Doğu Asya ile karşılıklı ve dengeli bir ticari ilişkisi bulunan Batı Avrupa'nın genellikle tüm kıtalarda ticari faaliyette bulunduğu söylenebilir.

2. YÖNERGE

1. Petrol üretimi diğer bölgelere düşük olan Asya-Pasifik ve Avrupa bölgeleri,küresel ekonomide ise önemli bir yere sahiptir. Bu durumun gelişmesinde etkili ekonomi politikaları benimsemeleri, doğal kaynak yönetimini doğru yapmaları, gelişmiş teknolojilere sahip olmaları vb. faktörlerden söz edilebilir.

2. Petrol, çok sayıda sektörün ham maddesi olma özelliği göstermektedir. Bunlardan bazıları; rafineri yakıt gazı, sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG), jet yakıtı, kalorifer yakıtı, asfalt, madeni yağ vb.dir. Ham petrolün arıtımı ile ikincil ürünler de elde edilmektedir. Ayrıca sayılan ürünlerin bir kısmı petrokimya sanayilerinde girdi veya destek ürünü olarak kullanılmaktadır. Bu özelliği sayesinde petrolün ekonomide ve siyasi stratejilerde önemi artmıştır.

3. Dünya petrol üretiminde Orta Doğu Bölgesi ilk sırada, Asya-Pasifik Bölgesi son sıralarda; tüketim ve talepler açısından ise Asya-Pasifik Bölgesi ilk sırada, Orta Doğu Bölgesi son sıralarda yer almaktadır. Bu durum, iki bölgenin ekonomik gelişmişlik farkının fazla olması sonucu gerçekleşmiştir. Asya-Pasifik bölgesinde hızla büyümeye devam eden gelişmiş ekonomiler, küresel ticarette önemli rol oynamaktadır. Orta Doğu bölgesi ise çoğunlukla ham madde üretimi ve satışı yapmakta, kendi içinde kullanabileceği sektör sayısını ve teknolojisini geliştirmeye yönelik doğru ekonomik politikalar benimsememektedir.

CEVAP ANAHTARI

SINIFLANDIRMA

2020 yılı ihracat değerlerine göre yapılan sıralamda, ilk 10'da yer alan ülkeler	2020 yılı ithalat değerlerine göre yapılan sıralamda, ilk 10'da yer alan ülkeler
Almanya	Çin
Birleşik Krallık	Almanya
ABD	Rusya Federasyonu
Irak	İtalya
İtalya	ABD
Fransa	Irak
İspanya	Fransa
Hollanda	İsviçre
İsrail	Birleşik Arap Emirlikleri
Birleşik Arap Emirlikleri	İspanya

HARİTAYI KULLAN

1.

2.

3.

BİL - BUL - ÇÖZ

Anahtar Kelime: ULUSLARARASI TİCARET MERKEZLERİ

KELİME AVI

1. Arz
2. Çin
3. Ticaret
4. Mercosur
5. Kanada
6. Brezilya
7. İç ticaret
8. Çay
9. Panayır
10. Pazar
11. E ticaret
12. Siber suç
13. Kral yolu
14. Hindistan
15. Dış alım
16. Dış ticaret
17. Serbest bölge
18. Sınır ticareti
19. Almanya
20. Denge
21. Küresel ekonomi

Anahtar Kelime:
ANADOLU'NUN EKONOMİK GÜÇ SİMGESİ: TARİHİ TİCARET YOLLARI

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr